KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 20.5.2020 r.
COM(2020) 525 final

Zalecenie

ZALECENIE RADY

w sprawie krajowego programu reform Słowacji na 2020 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Słowację programu stabilności na 2020 r.

Zalecenie

ZALECENIE RADY

w sprawie krajowego programu reform Słowacji na 2020 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Słowację programu stabilności na 2020 r.

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 121 ust. 2 i art. 148 ust. 4,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych[1], w szczególności jego art. 5 ust. 2,

uwzględniając zalecenie Komisji Europejskiej,

uwzględniając rezolucje Parlamentu Europejskiego,

uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej,

uwzględniając opinię Komitetu ds. Zatrudnienia,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

uwzględniając opinię Komitetu Ochrony Socjalnej,

uwzględniając opinię Komitetu Polityki Gospodarczej,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) W dniu 17 grudnia 2019 r. Komisja przyjęła roczną strategię zrównoważonego wzrostu gospodarczego, rozpoczynając tym samym europejski semestr na rzecz koordynacji polityki gospodarczej w 2020 r. Uwzględniła ona w należytym stopniu Europejski filar praw socjalnych proklamowany przez Parlament Europejski, Radę i Komisję w dniu 17 listopada 2017 r. W dniu 17 grudnia 2019 r. na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1176/2011 Komisja przyjęła również sprawozdanie przedkładane w ramach mechanizmu ostrzegania, w którym nie wskazała Słowacji jako jednego z państw członkowskich, w przypadku których przeprowadzona zostanie szczegółowa ocena sytuacji. W tym samym dniu Komisja przyjęła również zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro.

(2) Sprawozdanie krajowe na 2020 r. dotyczące Słowacji[2] zostało opublikowane w dniu 26 lutego 2020 r. Zawiera ono ocenę postępów Słowacji w realizacji zaleceń dla tego kraju, przyjętych przez Radę w dniu 9 lipca 2019 r.[3], działań następczych podjętych w związku z zaleceniami z poprzednich lat, a także postępów Słowacji w realizacji jej krajowych celów w ramach strategii „Europa 2020”.

---

1 Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 1.
2 SWD(2020) 524 final.
3 Dz.U. C 301 z 5.9.2019, s. 117.

(3) W dniu 11 marca 2020 r. Światowa Organizacja Zdrowia oficjalnie uznała epidemię COVID-19 za globalną pandemię. Pandemia stanowi poważne zagrożenie w zakresie zdrowia publicznego dla obywateli, społeczeństw i gospodarek. Znacznie obciąża krajowe systemy ochrony zdrowia i wywołuje zakłócenia w globalnych łańcuchach dostaw, wahania na rynkach finansowych, wstrząsy popytu konsumpcyjnego oraz negatywne efekty w różnych sektorach. Stwarza zagrożenie dla zatrudnienia, dochodów obywateli oraz działalności przedsiębiorstw. Doprowadziła do silnego wstrząsu gospodarczego, który już teraz ma poważne konsekwencje dla Unii Europejskiej. W dniu 13 marca 2020 r. Komisja przyjęła komunikat[4] wzywający do skoordynowanej reakcji gospodarczej na kryzys, obejmującej wszystkie istotne podmioty na poziomie krajowym i unijnym.

(4) Kilka państw członkowskich ogłosiło stan nadzwyczajny lub wprowadziło środki nadzwyczajne. Wszelkie tego typu środki powinny być wprowadzane pod warunkiem, że są ściśle proporcjonalne, konieczne, ograniczone w czasie i zgodne ze standardami europejskimi i międzynarodowymi. Powinny one podlegać nadzorowi demokratycznemu i niezależnej kontroli sądowej.

(5) W dniu 20 marca 2020 r. Komisja przyjęła komunikat w sprawie uruchomienia ogólnej klauzuli korekcyjnej w ramach paktu stabilności i wzrostu[5]. Klauzula, jak określono w art. 5 ust. 1, art. 6 ust. 3, art. 9 ust. 1 i art. 10 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1466/97 oraz w art. 3 ust. 5 i art. 5 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1467/97, ułatwia koordynację polityk budżetowych w czasie poważnego pogorszenia koniunktury gospodarczej. W swoim komunikacie Komisja podzieliła opinię Rady, że w świetle spodziewanego znacznego pogorszenia koniunktury gospodarczej w związku z pandemią COVID-19 obecne warunki pozwalają na uruchomienie tej klauzuli. W dniu 23 marca 2020 r. ministrowie finansów państw członkowskich zgodzili się z oceną Komisji. Uruchomienie ogólnej klauzuli korekcyjnej pozwala na czasowe odstępstwo od ścieżki dostosowawczej prowadzącej do średniookresowego celu budżetowego, pod warunkiem, że nie zagraża to stabilności finansów publicznych w średnim okresie. W przypadku części naprawczej Rada może również zdecydować, na podstawie zalecenia Komisji, o przyjęciu zmienionego kursu polityki budżetowej. Ogólna klauzula korekcyjna nie zawiesza procedur paktu stabilności i wzrostu. Pozwala ona państwom członkowskim na odstąpienie od wymogów budżetowych, które miałyby zastosowanie w normalnych warunkach, a jednocześnie umożliwia Komisji i Radzie wprowadzenie niezbędnych środków koordynacji polityki w ramach paktu.

(6) Potrzebne są stałe działania, aby ograniczać i kontrolować rozprzestrzenianie się pandemii, wzmocnić odporność krajowych systemów ochrony zdrowia, złagodzić skutki społeczno-ekonomiczne za pomocą środków wspierających przedsiębiorstwa i gospodarstwa domowe oraz aby zapewnić odpowiednie warunki bezpieczeństwa i higieny w miejscu pracy w celu wznowienia aktywności gospodarczej. Unia powinna w pełni wykorzystywać dostępne jej narzędzia, aby wspierać wysiłki państw członkowskich w tym zakresie. Jednocześnie państwa członkowskie i Unia powinny wspólnie przygotowywać środki konieczne do przywrócenia normalnego funkcjonowania naszych społeczeństw i gospodarek oraz zrównoważonego wzrostu gospodarczego, uwzględniając między innymi transformację ekologiczną i cyfrową oraz wyciągając wnioski z kryzysu.

---

4 COM(2020) 112 final.

5 COM(2020) 123 final.

(7) Kryzys związany z COVID-19 unaocznił elastyczność, jaką zapewnia jednolity rynek, umożliwiając dostosowanie się do nadzwyczajnych sytuacji. Aby jednak zapewnić szybkie i sprawne przejście do etapu odbudowy gospodarki oraz przywrócenia swobodnego przepływu towarów, usług i pracowników, należy znieść nadzwyczajne środki utrudniające normalne funkcjonowanie jednolitego rynku, gdy tylko przestaną one być konieczne. Obecny kryzys pokazał, że sektor ochrony zdrowia musi dysponować planami gotowości na wypadek sytuacji kryzysowej, które powinny w szczególności obejmować ulepszone strategie zakupów, zdywersyfikowane łańcuchy dostaw oraz rezerwy strategiczne podstawowych produktów i materiałów. Są to kluczowe elementy konieczne do opracowania szerzej zakrojonych planów gotowości na wypadek sytuacji kryzysowej.

(8) Prawodawca Unii już znowelizował odpowiednie ramy legislacyjne[6], aby umożliwić państwom członkowskim uruchomienie wszystkich niewykorzystanych zasobów z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w celu przeciwdziałania nadzwyczajnym skutkom pandemii COVID-19. Zmiany te zapewnią dodatkową elastyczność oraz uproszczą i usprawnią procedury. Aby zmniejszyć presję na przepływy środków pieniężnych, państwom członkowskim umożliwiono również skorzystanie w roku obrachunkowym 2020–2021 ze stopy dofinansowania z budżetu Unii w wysokości 100 %. Zachęca się Słowację do pełnego wykorzystania tych możliwości, aby wesprzeć osoby i sektory, które są najbardziej narażone na trudności.

(9) Społeczno-ekonomiczne skutki pandemii najprawdopodobniej będą rozkładać się nierównomiernie w poszczególnych regionach ze względu na różnice pod względem specjalizacji oraz braki w zakresie infrastruktury. Pociąga to za sobą znaczne ryzyko pogłębienia się dysproporcji regionalnych na Słowacji, w szczególności między stolicą i zachodnią Słowacją a wschodnią i południowo-wschodnią częścią kraju. Obecna sytuacja, która grozi również przejściowym zniweczeniem procesu konwergencji między państwami członkowskimi, wymaga ukierunkowanych działań politycznych.

(10) W dniu 18 maja 2020 r. Słowacja przedłożyła swój krajowy program reform na 2020 r. i swój program stabilności na 2020 r. W celu uwzględnienia powiązań między tymi dwoma programami poddano je jednoczesnej ocenie.

(11) Słowacja jest obecnie objęta częścią zapobiegawczą paktu stabilności i wzrostu.

(12) W dniu 13 lipca 2018 r. Rada zaleciła Słowacji zapewnienie, by stopa wzrostu nominalnego publicznych wydatków pierwotnych netto[7] nie przekroczyła 4,1 %

---

[6] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/460 z dnia 30 marca 2020 r. zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013 oraz (UE) nr 508/2014 w odniesieniu do szczególnych środków w celu uruchomienia inwestycji w systemach ochrony zdrowia państw członkowskich oraz w innych sektorach ich gospodarek w odpowiedzi na epidemię COVID-19 (Inicjatywa inwestycyjna w odpowiedzi na koronawirusa) (Dz.U. L 99 z 31.3.2020, s. 5) oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/558 z dnia 23 kwietnia 2020 r. zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1301/2013 i (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do szczególnych środków zapewniających wyjątkową elastyczność na potrzeby wykorzystania europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w odpowiedzi na epidemię COVID-19 (Dz.U. L 130 z 24.4.2020, s. 1).

[7] Publiczne wydatki pierwotne netto to wydatki publiczne ogółem z wyłączeniem wydatków z tytułu odsetek, wydatków na programy unijne w pełni równoważonych dochodami z funduszy unijnych oraz niedyskrecjonalnych zmian w wydatkach na zasiłki dla bezrobotnych. Nakłady brutto na środki trwałe finansowane z zasobów krajowych rozkłada się na okres czterech lat. Uwzględnia się działania dyskrecjonalne

w 2019 r., co odpowiadałoby rocznej korekcie strukturalnej wynoszącej 0,5 % PKB. Ocena ogólna Komisji potwierdza znaczne odchylenie od zalecanej ścieżki dostosowania prowadzącej do osiągnięcia średniookresowego celu strukturalnego w 2019 r. oraz w latach 2018 i 2019 w ujęciu łącznym. Niemniej jednak w związku z uruchomieniem ogólnej klauzuli korekcyjnej dalsze kroki w ramach procedury znacznego odchylenia w odniesieniu do Słowacji nie są uzasadnione.

(13) W programie stabilności na 2020 r. rząd planuje pogorszenie salda nominalnego z deficytu na poziomie 1,3 % PKB w 2019 r. do deficytu w wysokości 8,4 % PKB w 2020 r. Przewiduje się spadek deficytu do poziomu 4,9 % PKB w 2021 r., 3,7 % PKB w 2022 r. i 2,9 % PKB w 2023 r. Z kolei zawarte w programie stabilności na 2020 r., prognozy co do relacji długu sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB zakładają, że po spadku w 2019 r. do 48 % PKB wzrośnie ona w 2020 r. do 61,2 % PKB. Na perspektywy makroekonomiczne i budżetowe wpływa duża niepewność w związku z pandemią COVID-19.

(14) W odpowiedzi na pandemię COVID-19 oraz w ramach skoordynowanego unijnego podejścia Słowacja wprowadziła środki budżetowe mające na celu zwiększenie możliwości systemu ochrony zdrowia, powstrzymanie pandemii oraz pomoc tym osobom i sektorom, które zostały szczególnie dotknięte jej skutkami. Zgodnie z programem stabilności na 2020 r. łączna wartość tych środków budżetowych wynosi 2,6 % PKB. Obejmują one wypłatę pracownikom rekompensat za wynagrodzenia, dotacje dla osób samozatrudnionych, świadczenia chorobowe i pielęgnacyjne oraz zakup wyrobów medycznych w związku z pandemią COVID-19. Ponadto Słowacja zapowiedziała środki, które nie mając bezpośredniego wpływu na budżet, przyczynią się do wsparcia płynności dla przedsiębiorstw. Wartość tych środków oszacowano w programie stabilności na 2020 r. na 3 % PKB. Środki te obejmują odroczenia płatności podatku dochodowego i składek na ubezpieczenie społeczne w przypadku spadku dochodów o więcej niż 40 % (1,4 % PKB) oraz gwarancje kredytowe (1,6 % PKB). Ogólnie rzecz biorąc, środki wprowadzane przez Słowację są zgodne z wytycznymi określonymi w komunikacie Komisji w sprawie skoordynowanej reakcji gospodarczej na pandemię COVID-19. Pełne wdrożenie tych środków, a następnie zmiana kierunku polityk budżetowych w sposób, który umożliwi osiągnięcie rozważnej średniookresowej sytuacji budżetowej, kiedy pozwolą na to warunki ekonomiczne, przyczyni się do zachowania stabilności finansów publicznych w perspektywie średnioterminowej.

(15) Według prognozy Komisji z wiosny 2020 r. przy założeniu niezmiennego kursu polityki saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych Słowacji w 2020 r. wyniesie -8,5 % PKB, a w 2021 r. osiągnie -4,2 % PKB. Prognozuje się, że wskaźnik zadłużenia sektora instytucji rządowych i samorządowych w 2020 i 2021 r. utrzyma się poniżej poziomu 60 % PKB.

(16) W dniu 20 maja 2020 r. Komisja opublikowała sprawozdanie sporządzone zgodnie z art. 126 ust. 3 Traktatu w związku z planowanym przekroczeniem przez Słowację w 2020 r. progu deficytu wynoszącego 3 % PKB. Ogólnie rzecz biorąc, analiza wskazuje, że kryterium deficytu określone w Traktacie i rozporządzeniu (WE) nr 1467/1997 nie jest spełnione.

(17) W następstwie pandemii COVID-19 Słowacja podjęła szybkie i bezprecedensowe działania przeciwdziałające rozprzestrzenianiu się wirusa. Po wykryciu 6 marca

---

po stronie dochodów lub prawnie przewidziany wzrost dochodów. Działania jednorazowe, zarówno po stronie dochodów, jak i wydatków, są saldowane.

2020 r. pierwszego przypadku zakażenia ogłoszono wprowadzenie stanu nadzwyczajnego od 12 marca 2020 r. i wprowadzono rygorystyczne przepisy dotyczące ograniczenia kontaktów osobistych, kwarantanny i środków sanitarnych, a także ograniczenia podróżowania. Na kilka tygodni zamknięto sklepy i wstrzymano produkcję w ważnych sektorach gospodarki. Rząd rozpoczął stopniowe łagodzenie ograniczeń pod koniec kwietnia 2020 r. Należy się spodziewać, że w wyniku tych środków gospodarka Słowacji ulegnie w 2020 r. głębokiej recesji w związku ze spadkiem poziomów spożycia prywatnego, inwestycji i handlu. Przewidywany poziom tej gwałtownej recesji w 2020 r. wyniesie 6,7 %, a stopa bezrobocia wzrośnie z 5,8 % w 2019 r. do 8,8 % w 2020 r. W celu łagodzenia negatywnych skutków kryzysu Słowacja przyjęła kilka zestawów środków, m.in. dokonując realokacji 1,2 mld EUR niewykorzystanych środków w ramach polityki spójności. Środki te obejmują mechanizmy zmniejszonego wymiaru czasu pracy z rekompensatą za wynagrodzenia, wsparcie dochodów pracowników w postaci świadczeń chorobowych i pielęgnacyjnych oraz dotacje dla osób samozatrudnionych w celu zrekompensowania utraty dochodów. Dalsze środki służące wspieraniu płynności przedsiębiorstw i osób samozatrudnionych obejmują kredyty bankowe, odroczenia płatności podatków i składek na ubezpieczenie społeczne, a także gwarancje bankowe i korzystne systemy odsetek. Program pożyczek dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), na który pierwotnie przydzielono 38 mln EUR, zostanie poszerzony o 330 mln EUR z niewykorzystanych środków unijnych i z programu krajowego o wartości 500 mln EUR. Inne środki to m.in. wstrzymanie kontroli podatkowych i obowiązków w zakresie płatności zaliczek podatkowych oraz odroczenie opłacania czynszów dla przedsiębiorstw i osób fizycznych.

(18) Pandemia COVID-19 wykazała jeszcze dobitniej, jak ważne jest, aby Słowacja nadal rozwiązywała problemy strukturalne w swoim systemie ochrony zdrowia. Potrzebne są dodatkowe inwestycje w celu zwiększenia jego odporności, zmniejszenia niedoborów personelu służby zdrowia oraz zapewnienia odpowiedniej podaży kluczowych produktów medycznych i dostępności krytycznej infrastruktury. Równolegle z działaniami na rzecz zapewnienia w przyszłości odpowiedniej liczby personelu medycznego należy prowadzić skuteczną politykę, która zmniejszyłaby dysproporcje geograficzne w zakresie dostępności lekarzy i zapewniłaby całej ludności dostępność opieki. Modernizacja sieci szpitali i rozwiązanie problemu strukturalnego niedofinansowania szpitali publicznych to działania o kluczowym znaczeniu dla poprawy jakości i efektywności kosztowej usług zdrowotnych. Należy udoskonalić świadczenie podstawowej opieki zdrowotnej, aby zmniejszyć presję na szpitale i poprawić zarządzanie w zakresie chorób przewlekłych, a także zwiększyć koordynację różnych poziomów i rodzajów opieki. Szczególnie niepokojący jest niewystarczający dostęp do wysokiej jakości opieki długoterminowej po przystępnych cenach z powodu ogólnego niedofinansowania usług opieki środowiskowej i domowej, rozproszonego zarządzania oraz braku systemowej koordynacji usług społecznych i opieki zdrowotnej.

(19) Kryzys związany z COVID-19 uwydatnił istniejące już wcześniej wyzwania społeczne na Słowacji. Stworzył pilną potrzebę zapewnienia pracownikom, w ścisłej współpracy z partnerami społecznymi, odpowiednich dochodów zastępczych. Aby złagodzić wpływ kryzysu na zatrudnienie, uruchomiono mechanizmy zmniejszonego wymiaru czasu pracy przy wsparciu z funduszy unijnych. Prognoza Komisji przewiduje, że w 2020 r. bezrobocie wzrośnie do 8,8 %, a w 2021 r. spadnie do 7,1 %. Pomimo pewnego złagodzenia w 2018 r. system świadczeń dla bezrobotnych na Słowacji charakteryzuje się rygorystycznymi wymogami kwalifikowalności, stosunkowo

krótkim okresem wypłacania świadczeń (co do zasady sześć miesięcy, z niewielkimi przedłużeniami w czasie trwania kryzysu) i niskimi stopami kompensacji dochodu dla beneficjentów. Niektóre grupy są szczególnie narażone na skutki kryzysu i mogą doświadczać ograniczonego dostępu do ochrony socjalnej i usług opiekuńczych. Dotyczy to m.in. zmarginalizowanych społeczności romskich, które często nie mają dostępu do podstawowych usług, a także osób starszych i osób o niskich kwalifikacjach.

(20) Kryzys zwiększył potrzebę rozwijania umiejętności cyfrowych społeczeństwa, w tym nauczycieli, a także potrzebę rozwoju łączności szerokopasmowej – wielu uczniów, w szczególności w marginalizowanych społecznościach romskich, nadal nie ma dostępu do internetu lub z innych powodów nie ma możliwości uczenia się w domu. Nadal aktualne są wyzwania związane z równym dostępem do edukacji włączającej wysokiej jakości; podstawowe umiejętności i ogólne wyniki uczniów w dużym stopniu zależą od ich sytuacji społeczno-ekonomicznej. Istnieją wyraźne różnice w wynikach nauki szkolnej między poszczególnymi szkołami i regionami, co znajduje również odzwierciedlenie w wysokim odsetku osób zbyt wcześnie porzucających naukę i szkolenie, w szczególności we wschodniej Słowacji. Atrakcyjność zawodu nauczyciela i jakość kształcenia wstępnego nauczycieli pozostają niskie. Ponadto wskaźnik korzystania dzieci, zwłaszcza w wieku poniżej trzech lat, z wczesnej edukacji i opieki jest najniższy w UE, co pogłębia negatywny wpływ na wyniki kształcenia.

(21) W sytuacji kryzysu związanego z COVID-19 pilnym priorytetem dla Słowacji stało się szybkie uruchomienie pomocy na utrzymanie płynności finansowej przedsiębiorstw, szczególnie MŚP, poprzez właściwie ukierunkowane pożyczki i gwarancje, z wykorzystaniem elastyczności przewidzianej w nowo wprowadzonych tymczasowych ramach pomocy państwa na rzecz wspierania gospodarki oraz realokacji środków w ramach polityki spójności. Odpowiednie gwarancje zabezpieczające przed ryzykiem w połączeniu z niskimi stopami procentowymi i długimi terminami spłaty mogą pomóc w szybkim udzielaniu pożyczek przez pośredników oraz korzystaniu z nich przez firmy. Przy opracowywaniu i wdrażaniu tych środków należy wziąć pod uwagę odporność sektora bankowego. Możliwość odroczenia płatności podatków i składek na ubezpieczenie społeczne może przyczynić się do jeszcze większego złagodzenia krótkoterminowych ograniczeń płynności MŚP i osób samozatrudnionych. Priorytetami średniookresowymi Słowacji pozostają zwalczanie uchylania się od opodatkowania i poprawa przestrzegania przepisów podatkowych, co ma zapewnić stabilność finansów publicznych oraz sprzyjać równym warunkom działania, a przez to ożywieniu gospodarczemu. W celu zapewnienia MŚP sald środków pieniężnych umożliwiających im działalność ważne jest apelowanie do organów publicznych wszystkich szczebli oraz przedsiębiorstw o przyspieszenie płatności faktur na rzecz dostawców.

(22) Kluczowe znaczenie dla ożywienia gospodarczego i stworzenia klimatu bardziej sprzyjającego inwestycjom ma wspieranie przyjaznego otoczenia działalności gospodarczej i poprawa jakości usług publicznych. Aby środki naprawcze były skuteczne, należy zmniejszyć zbędne obciążenia administracyjne i uprościć procedury, w tym za pomocą efektywnego wykorzystywania punktów kompleksowej obsługi dla przedsiębiorstw. Ogólna skuteczność instytucji publicznych i organów administracji publicznej na Słowacji jest ciągle niska. Można ją ulepszyć poprzez dalszą cyfryzację, lepszą koordynację i planowanie infrastruktury cyfrowej oraz rozwój oprogramowania. Dalsze działania reformatorskie mogłyby przyczynić się do bardziej

skoordynowanego kształtowania polityki i opracowywania przepisów oraz do zapewnienia sprawności służby cywilnej i zarządzania zasobami ludzkimi. Dążąc do wzmocnienia odporności gospodarki, Słowacja odniosłaby korzyści ze zwiększenia zdolności innowacyjnych przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP, poprzez rozwiązanie problemu rozproszonego zarządzania ekosystemem badań naukowych i innowacji. Lepsza współpraca między przedsiębiorstwami, placówkami badawczymi, środowiskiem naukowym i sektorem publicznym może sprzyjać dzieleniu się wiedzą i umiejętnościami oraz pomóc przedsiębiorstwom we wprowadzaniu innowacji i rozwijaniu nowych zdolności w zakresie pracy i produkcji.

(23) W celu sprzyjania odbudowie gospodarki ważne będzie przyspieszenie realizacji gotowych projektów w zakresie inwestycji publicznych oraz promowanie inwestycji prywatnych, w tym w drodze odpowiednich reform. Aby umożliwić regionom słabiej rozwiniętym nadrobienie zaległości i aby stały się one bardziej oparte na wiedzy, konkurencyjne i produkcyjne, potrzebne jest na Słowacji więcej strategicznych inwestycji zmierzających w szczególności do rozwoju infrastruktury i innych kluczowych usług oraz do poprawy sieci transportowych. Pandemia COVID-19 uwidoczniła istniejące już wcześniej braki w infrastrukturze cyfrowej. Rozszerzenie zasięgu sieci szerokopasmowej i zwiększenie jej prędkości umożliwiłoby równiejszy i lepszy dostęp do internetu. System edukacji i rynek pracy na Słowacji można poprawić dzięki wysiłkom na rzecz wyposażenia ludności w lepsze zestawy umiejętności w kontekście zmieniającej się gospodarki i społeczeństwa. Działania te powinny dotyczyć m.in. uczenia się przez całe życie, ściślejszej współpracy między przedsiębiorstwami i systemami kształcenia na wszystkich poziomach oraz lepszego powiązania programów szkoleń i przekwalifikowania z obecnymi i przyszłymi potrzebami rynku pracy.

(24) Przywrócenie wzrostu gospodarczego będzie wymagało w nadchodzących latach wysiłków politycznych i ukierunkowanych inwestycji zmierzających do tego, aby Słowacja wykorzystała szanse na stworzenie bardziej zrównoważonej gospodarki o wyższej wartości dodanej. W tych działaniach należy brać pod uwagę dysproporcje regionalne. Obszary priorytetowe określone w słowackim krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu, wymagające dodatkowych wysiłków, to m.in. zmniejszenie energochłonności przemysłu, wspieranie rozwiązań w zakresie efektywności energetycznej, w szczególności w odniesieniu do gospodarstw domowych, oraz inwestowanie w energię odnawialną. Bardziej sprzyjające otoczenie regulacyjne mogłoby przyczynić się do zwiększenia udziału źródeł odnawialnych w energii dostarczanej na rynek. Słowacja odniosłaby korzyści z przyśpieszenia realizacji planu działania na rzecz przekształcenia regionu Górnej Nitry, ukierunkowania funduszy na rozwiązania dla całego regionu oraz wykorzystania możliwości szybszego odchodzenia od węgla. Ograniczenie zanieczyszczenia powietrza spowodowanego spalaniem paliw stałych oraz wzrostu emisji pochodzących z transportu, usprawnienie systemu gospodarowania odpadami dzięki innowacyjnym rozwiązaniom w zakresie ich gromadzenia i przetwarzania, zakończenie budowy sieci wodociągowych i kanalizacyjnych w celu rozwiązania problemów sanitarnych, wspieranie projektów w zakresie inteligentnych sieci oraz przeorientowanie przemysłu w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki o obiegu zamkniętym – wszystkie te działania mogą sprzyjać dążeniu Słowacji do zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Programowanie Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji na lata 2021–2027 mogłoby pomóc Słowacji sprostać niektórym wyzwaniom związanym z przejściem na gospodarkę neutralną dla klimatu, w szczególności na terytoriach

objętych załącznikiem D do sprawozdania krajowego[8]. Pozwoliłoby to Słowacji optymalnie wykorzystać ten fundusz.

(25) Nowe tendencje w międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, w tym w zakresie wykorzystywania podmiotów prawnych do prania pieniędzy, wymuszają na Słowacji udoskonalenie ram przeciwdziałania praniu pieniędzy w celu zapobiegania przestępstwom gospodarczym i ich zwalczania. Zrozumienie ekspozycji na ryzyko pozostaje niskie pomimo ambitnych planów rządowych mających na celu zwiększenie skuteczności dochodzeń w sprawie prania pieniędzy, ścigania tego procederu i zapobiegania mu. Ograniczona liczebność i wyszkolenie kadr utrudniają skuteczny nadzór nad osobami zaangażowanymi w tworzenie przedsiębiorstw. Działania podjęte w ramach rządowego planu działania nie dostarczyły jeszcze narzędzi pozwalających na skuteczne wykrywanie i ściganie przypadków prania pieniędzy i konfiskowanie mienia.

(26) Obecne zalecenia koncentrują się wprawdzie na łagodzeniu społeczno-gospodarczych skutków pandemii i na sprzyjaniu ożywieniu gospodarczemu, jednak wydane w 2019 r. zalecenia dla tego kraju, przyjęte przez Radę w dniu 9 lipca 2019 r., obejmowały również reformy, które są niezbędne do sprostania średnio- i długoterminowym wyzwaniom strukturalnym. Zalecenia te pozostają aktualne i będą nadal monitorowane w ramach kolejnego rocznego cyklu europejskiego semestru. To samo dotyczy zaleceń dotyczących polityk gospodarczych związanych z inwestycjami. Te zalecenia należy uwzględniać do celów strategicznego programowania finansowania w ramach polityki spójności w okresie po 2020 r., w tym do celów środków ograniczających i strategii wyjścia wdrażanych w odpowiedzi na obecny kryzys.

(27) Słowacja powinna nadal realizować swoje zobowiązanie do rozwiązania konkretnych problemów związanych z ogólną uczciwością zawodową w systemie wymiaru sprawiedliwości, ponieważ mogą one podważyć zaufanie do jego skutecznego funkcjonowania. Postępy we wdrażaniu reform służących zwalczaniu korupcji są na Słowacji nadal ograniczone. Ciągle trwa uchwalanie lub realizacja szeregu reform w zakresie zapobiegania korupcji, w tym przepisów dotyczących lobbingu, prezentów, niepołączalności stanowisk i kontaktów ze stronami trzecimi w procesie podejmowania decyzji oraz ochrony sygnalistów. Chociaż dane statystyczne dotyczące postępowań karnych są zmienne, to ciągle niewiele jest prowadzonych dochodzeń dotyczących korupcji na wysokich szczeblach, natomiast widoczna jest pewna skuteczność nakładania sankcji na osoby prawne.

(28) Europejski semestr zapewnia ramy stałej koordynacji polityki gospodarczej i polityki zatrudnienia w Unii, która może przyczynić się do osiągnięcia gospodarki zrównoważonej. W swoich krajowych programach reform na 2020 r. państwa członkowskie podsumowały postępy w realizacji określonych przez Organizację Narodów Zjednoczonych celów zrównoważonego rozwoju. Poprzez pełną realizację poniższych zaleceń Słowacja przyczyni się do postępów w realizacji celów zrównoważonego rozwoju oraz do wspólnych wysiłków na rzecz zapewnienia konkurencyjnej zrównoważoności w Unii.

(29) Zasadnicze znaczenie dla szybkiego zniwelowania skutków gospodarczych pandemii COVID-19 ma ścisła koordynacja między gospodarkami w unii gospodarczej i walutowej. Jako państwo, którego walutą jest euro, Słowacja powinna – uwzględniając wskazówki polityczne Eurogrupy – zapewnić, aby jej polityka była

[8] SWD(2020) 524 final.

spójna z zaleceniami dla strefy euro i skoordynowana z polityką innych państw członkowskich strefy euro.

(30) W ramach europejskiego semestru w 2020 r. Komisja przeprowadziła wszechstronną analizę polityki gospodarczej Słowacji, którą opublikowała w sprawozdaniu krajowym na 2020 r. Komisja oceniła również program stabilności na 2020 r. i krajowy program reform na 2020 r., a także działania następcze podjęte w odpowiedzi na zalecenia skierowane do Słowacji w poprzednich latach. Wzięła pod uwagę nie tylko ich znaczenie dla stabilnej polityki budżetowej i społeczno-gospodarczej w Słowacji, ale także ich zgodność z unijnymi przepisami i wytycznymi, ze względu na konieczność wzmocnienia ogólnego zarządzania gospodarczego w Unii przez wnoszenie na szczeblu unijnym wkładu w przyszłe decyzje krajowe.

(31) W świetle powyższej oceny Rada przeanalizowała program stabilności na 2020 r., a jej opinia[9] znajduje odzwierciedlenie w szczególności w zaleceniu 1 poniżej,

NINIEJSZYM ZALECA Słowacji podjęcie w latach 2020 i 2021 działań mających na celu:

1. Zgodnie z ogólną klauzulą korekcyjną podjęcie wszelkich działań niezbędnych do skutecznego zwalczania pandemii, utrzymania gospodarki i w dalszej kolejności wsparcia ożywienia gospodarczego. Gdy pozwolą na to warunki gospodarcze – prowadzenie polityki budżetowej mającej na celu osiągnięcie rozważnej średniookresowej sytuacji budżetowej i zapewnienie zdolności obsługi zadłużenia, przy jednoczesnym zwiększeniu inwestycji. Wzmocnienie odporności systemu ochrony zdrowia w obszarach dotyczących personelu medycznego, kluczowych produktów medycznych i kluczowej infrastruktury. Poprawę świadczenia podstawowej opieki zdrowotnej oraz koordynacji między różnymi rodzajami opieki.

2. Zapewnienie odpowiedniego dochodu zastępczego oraz dostępu do ochrony socjalnej i kluczowych usług dla wszystkich. Podnoszenie umiejętności cyfrowych. Zapewnienie równego dostępu do edukacji wysokiej jakości.

3. Skuteczne wdrożenie środków mających zapewnić płynność małym i średnim przedsiębiorstwom oraz osobom samozatrudnionym. Uzupełnienie braków w infrastrukturze cyfrowej. Przyspieszenie realizacji gotowych projektów w zakresie inwestycji publicznych i promowanie inwestycji prywatnych, aby wspierać ożywienie gospodarcze. Ukierunkowanie inwestycji na transformację ekologiczną i cyfrową, w szczególności na czyste i wydajne wytwarzanie i wykorzystywanie energii, zrównoważony transport oraz gospodarowanie odpadami.

4. Zapewnienie skutecznego nadzoru i egzekwowania ram przeciwdziałania praniu pieniędzy. Zapewnienie korzystnego otoczenia działalności gospodarczej i usług publicznych wysokiej jakości poprzez udoskonalenia w zakresie koordynacji i tworzenia polityki. Rozwiązanie problemów związanych z uczciwością zawodową w systemie wymiaru sprawiedliwości.

[9] Na podstawie art. 5 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1466/97.

Sporządzono w Brukseli dnia r.

W imieniu Rady
Przewodniczący